

Poskytovanie alternatívy k tichu:

**Smerom k silnejšej ochrane a podpore
whistleblowerov v EÚ**

Správa: Slovenská republika

Táto správa patrí do série 27 národných správ ktoré hodnotia kvalitu zákonov ochraňujúcich whistleblowerov vo všetkých členských štátoch Európskej Únie. *Whistleblowing v Európe: Právna ochrana whistleblowerov v EÚ* publikovaný Transparency International v novembri 2013 kompiluje zistenia z týchto národných správ a je dostupný na www.transparency.org

Všetky národné správy sú dostupné na požiadanie na ti@transparency.org

Za všetky informácie obsiahnuté v správe zodpovedá autor. V správe prejavené názory patria autorovi a nemusia odrážať názory organizácie pre ktorú pracuje. Transparency International nepreberá zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií nachádzajúcich sa v správe.

Projekt bol financovaný s podporou Európskej komisie. Zodpovednosť zaň nesie iba autor a Komisia nepreberá zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií nachádzajúcich sa v správe.

S finančnou podporou z Programu prevencie a boja proti kriminalite Európskej Únie.
Európska komisia – Generálne riaditeľstvo Vnútorne záležitosti

**Poskytovanie alternatívy k tichu:
Smerom k silnejšej ochrane a podpore
whistleblowerov v EÚ**

**Správa:
SLOVENSKÁ REPUBLIKA**

august 2012, Bratislava

1. Úvod

Oznamovanie nekalých praktík nie je silnou stránkou slovenskej spoločnosti. Občania, napriek prísnej trestnoprávnej povinnosti, volia radšej riziko stíhania pre trestný čin Neoznámenia trestného činu ako oznámenie a následnú možnú odplatu. Neexistencia samostatného právneho predpisu nie je najväčšou prekážkou posilnenia občianskej aktivity, prijatie zákona o whistleblowingu by však určite pomohlo zvýšiť pozornosť a pozitívne ovplyvniť pohľad verejnosti, podnikateľského sektora alebo súdov.

Mechanizmy na podávanie oznámení existujú tak vo verejnom ako aj v súkromnom sektore. Podarilo sa tiež implementovať niektoré osvedčené komunikačné nástroje v podobe protikorupčných línií, webových formulárov alebo externých poradenských firiem. Na druhej strane výrazne zaostáva komunikácia a školenie voči zamestnancom a obchodným partnerom, ktoré sa spája aj s relatívne nízkym počtom zaznamenaných prípadov. Absentuje informovanie o prešetrených kauzách a ich výsledkoch, čím sa stráca možný vzdelávací efekt. Ďalším nedostatkom je samotné prešetrovanie podnetov, ktoré sa najčastejšie riešia ich postúpením polícii alebo inému orgánu. Tým sa stráca informovanie oznamovateľa a jeho dohľad nad prešetrením kauzy.

Na základe zverejnených káuz a ich vývoja možno konštatovať, že Slovenská republika nie je schopná poskytnúť dostatočnú ochranu oznamovateľom nekalých praktík. Napriek zlepšeniu takejto ochrany prípadnou zmenou právnych predpisov bude pre vybudovanie dôveryhodného systému oznamovania a prešetrovania kľúčové utajenie totožnosti oznamovateľa. Riziká spojené s oznamovaním nekalých praktík nebude schopná kompenzovať ani prípadná finančná odmena.

Okrem analýzy právnych predpisov bol výskum zameraný aj na získavanie informácií o stave whistleblowingu na Slovensku ďalšími výskumnými metódami. Pre získanie informácií o uplatňovaní zákonných ustanovení v praxi, resp. prístupu pri riešení otázky ochrany whistleblowera, boli dôležité najmä dotazníky a osobné stretnutia. Získavanie údajov sa uskutočnilo písomným oslovením vo forme dotazníka. Išlo predovšetkým o všetky ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy, ďalej ombudsmana, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva a 45 firiem s majetkovou účasťou štátu alebo samosprávy. Okrem zodpovedania položených otázok sme pri verejnom sektore skúmali Služobné poriadky, Pracovné poriadky a iné vnútroorganizačné predpisy. Pri súkromných spoločnostiach sme sa zaujímali aj o ich Etické kódexy, výročné správy a internetové stránky.

Slovenská spoločnosť potrebuje zvýšiť dôveru v oznamovanie nekalých praktík, a preto ochrana oznamovateľov je kľúčovou úlohou v tomto procese.

2. Kompilácia, opis a hodnotenie zákonov chrániacich whistleblowing

Právny poriadok Slovenskej republiky obsahuje ustanovenia v rôznych právnych predpisoch, ktoré svojou povahou buď zabezpečujú ochranu oznamovateľovi nekalých praktík alebo mu ukladajú určité povinnosti pri ich odhaľovaní. Samostatný predpis, ktorý by problematiku whistleblowingu reguloval, na Slovensku neexistuje.¹ Taktiež tento pojem a ani iný výraz, ktorý by obsahovo zodpovedal pojmu whistleblowing, nie je priamo použitý v žiadnom právnom predpise platnom a účinnom v Slovenskej republike. Preto je potrebné hľadať jednotlivé črty whistleblowingu vo viacerých právnych predpisoch. Tieto právne predpisy možno rozdeliť do štyroch skupín: 1. predpisy regulujúce zamestnanecký vzťah, 2. trestnoprávne predpisy, 3. predpisy upravujúce nakladanie s informáciami a 4. iné právne predpisy. V nasledujúcej časti sa pozrieme na jednotlivé skupiny a spôsob, akým upravujú niektoré aspekty whistleblowingu.

2.1 Predpisy regulujúce zamestnanecký vzťah

V právnom poriadku Slovenskej republiky existujú tri právne predpisy, ktoré upravujú vzťah k zamestnancovi v závislosti od povahy a právnej formy zamestnávateľa. Najpodrobnejšiu reguláciu majú štátni zamestnanci v podobe samostatného zákona. Ďalej sú to zamestnanci, ktorí pracujú pre štátne orgány alebo obce a nie sú v štátnej službe. Túto skupinu reguluje samostatný zákon, pričom veci neupravené týmto zákonom sa riadia Zákonníkom práce. Poslednú skupinu tvoria zamestnanci súkromného sektora, ktorí sa riadia Zákonníkom práce. Okrem predpisov upravujúcich základné vzťahy medzi zamestnávateľom a zamestnancom, právny poriadok určuje v samostatnom procesnom predpise podávanie a vybavovanie sťažností. Podrobnejšie sa pozrieme na ustanovenia v jednotlivých zákonoch vzťahujúce sa na whistleblowing.

A/ Zákon č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe (ďalej „**zákon o štátnej službe**“) v znení neskorších predpisov reguluje práva a povinnosti zamestnancov v štátnej správe.²

V zmysle zákona o štátnej službe³ štátny zamestnanec môže podať vo veciach vykonávania štátnej služby sťažnosť, ak sa domnieva, že jeho práva podľa tohto zákona, ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov a služobných predpisov boli porušené.⁴ Zákon ďalej určuje komu sa takáto sťažnosť podáva.⁵ Popri tomto práve existuje aj povinnosť štátneho zamestnanca⁶ oznámiť vedúcemu zamestnancovi alebo orgánu činnému v trestnom konaní stratu, poškodenie, zničenie a zneužitie majetku vo vlastníctve alebo v správe služobného úradu. Ak sa štátny zamestnanec domnieva, že pokyn, ktorý mu bol uložený, je v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi alebo so služobnými predpismi, je povinný písomne upozorniť na túto skutočnosť vedúceho zamestnanca skôr, ako tento pokyn začne plniť. Ak vedúci zamestnanec trvá na splnení pokynu, je povinný oznámiť to štátnemu zamestnancovi písomne.

Štátny zamestnanec je povinný zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s vykonávaním štátnej služby a ktoré v záujme služobného úradu nemožno oznamovať iným osobám.⁷ Z tejto povinnosti neexistuje zákonom stanovená výnimka.

Zákon o štátnej službe umožňuje vydanie interného predpisu – Služobného poriadku, v ktorom by bolo možné presnejšie stanoviť aj pravidlá pre oznamovanie nekalých praktík. Súčasná znenia služobných poriadkov ministerstiev však takéto ustanovenia neobsahujú.

¹ Ministri vnútra predchádzajúcej aj súčasnej vlády prisľúbili prípravu takejto legislatívy, pričom existuje pracovná verzia. Táto pracovná verzia bola predmetom posúdenia a v súčasnosti sa pripravuje jej nové znenie.

² Ide napríklad o zamestnancov ministerstiev alebo zamestnancov ústredných orgánov štátnej správy a orgánov miestnej štátnej správy.

³ § 65 ods. 1 zákona o štátnej službe

⁴ vo vnútri organizácie, napr. aj diskriminačným konaním a iným postihom

⁵ Na vybavenie sťažností je príslušný vedúci úradu. Ak sťažnosť smeruje proti vedúcemu úradu, na jej vybavenie je príslušný vedúci úradu v služobnom úrade, ktorým je orgán štátnej správy, ktorý vykonáva vo vzťahu k služobnému úradu zriaďovateľskú funkciu podľa osobitného predpisu. Na vybavenie sťažností proti štátnemu zamestnancovi vo verejnej funkcii v služobnom úrade, ktorým je ministerstvo alebo ostatný ústredný orgán štátnej správy, je príslušný minister alebo vedúci ostatného ústredného orgánu štátnej správy; na vybavenie sťažností proti vedúcemu ostatného ústredného orgánu štátnej správy je príslušný predseda vlády.

⁶ v zmysle § 60 ods. 2 písm. g) zákona o štátnej službe

⁷ v zmysle § 60 ods. 1 písm. c) zákona o štátnej službe

B/ Zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov (ďalej „**zákon o výkone prác vo verejnom záujme**“) reguluje práva a povinnosti zamestnancov vo verejnej správe⁸ a uvádza, že ak fyzická osoba alebo právnická osoba upozorní zamestnávateľa na porušenie povinnosti alebo obmedzenia zamestnancom podľa tohto zákona, zamestnávateľ je povinný zistiť či zamestnanec porušil povinnosti alebo obmedzenia a do 30 dní od prijatia upozornenia oboznámiť túto právnickú osobu alebo fyzickú osobu s výsledkom, ako aj s prijatým opatrením.⁹

V zmysle predmetného zákona je zamestnávateľ oprávnený vydat' pracovný poriadok,¹⁰ a takýmto spôsobom aj podrobnejšie upraviť podávanie podnetov o nekalých praktikách. Na túto skupinu zamestnancov sa tiež vzťahuje Zákonník práce, ktorému sa bližšie venujeme v ďalšej časti.

C/ Súkromný sektor sa riadi predovšetkým zákonom č. 311/2001 Z. z. Zákonníkom práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „**Zákonník práce**“). V zmysle Zákonníka práce¹¹ musí byť výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov v súlade s dobrými mravmi. Nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého účastníka pracovnoprávneho vzťahu alebo spoluzamestnancov. Nikto nesmie byť na pracovisku v súvislosti s výkonom pracovnoprávných vzťahov prenasledovaný ani inak postihovaný za to, že podá na iného zamestnanca alebo zamestnávateľa sťažnosť, žalobu alebo návrh na začatie trestného stíhania.

Zamestnanec, ktorý sa domnieva, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli dotknuté, môže sa obrátiť na súd a domáhať sa právnej ochrany ustanovenej osobitným zákonom o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).

Toto ustanovenie možno považovať za základnú garanciu pred neoprávneným postihom za oznámenie nekalých praktík. Avšak zakotvenie iných nástrojov na dosiahnutie lepšej ochrany pred neoprávneným postihom chýba.

Konfliktné je tiež ustanovenie Zákonníka práce,¹² podľa ktorého je zamestnanec povinný zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri výkone zamestnania, a ktoré v záujme zamestnávateľa nemožno oznamovať iným osobám.

D/ Zákon 9/2010 Z. z. o sťažnostiach (ďalej „**zákon o sťažnostiach**“) je možné považovať za všeobecnú procesnú úpravu podávania sťažností, a teda dopĺňa napríklad úpravu vybavovania sťažností štátneho zamestnanca podľa zákona o štátnej službe. Zákon o sťažnostiach umožňuje obrátiť sa na štátny orgán s podnetom a súčasne ukladá štátnemu orgánu takýto podnet vybaviť. Sťažnosti podávajú tak fyzické osoby, ako aj právnické osoby. To znamená, že okruh potenciálnych sťažovateľov nie je nijako obmedzený. Orgánmi verejnej správy, ktoré evidujú, vybavujú a kontrolujú vybavovanie sťažností v zmysle tohto zákona sú: štátne orgány a nimi zriadené organizácie, orgány územnej samosprávy a nimi zriadené organizácie, právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach iných osôb.

Podanie sťažnosti sa nesmie stať podnetom ani dôvodom na vyvodzovanie dôsledkov, ktoré by sťažovateľovi spôsobili akúkoľvek ujmu.¹³ Totožnosť sťažovateľa je orgán verejnej správy povinný utajiť, ak o to sťažovateľ požiada.¹⁴

⁸ napríklad zamestnanci obcí, škôl v pôsobnosti územnej samosprávy, mestských firiem

⁹ § 13 zákona o výkone prác vo verejnom záujme

¹⁰ § 12 zákona o výkone prác vo verejnom záujme

¹¹ § 13 ods. 3 Zákonníka práce

¹² § 81 písm. f) Zákonníka práce

¹³ § 7 zákona o sťažnostiach

¹⁴ § 8 ods. 1 zákona o sťažnostiach

Zákon o sťažnostiach neumožňuje prejednanie anonymnej sťažnosti, i keď štátne orgány tvrdia, že sa nimi zaoberajú z vlastnej iniciatívy.¹⁵

2.2 Trestnoprávne predpisy

Z pohľadu problematiky whistleblowingu je predovšetkým podstatný § 340 Trestného zákona, v zmysle ktorého kto sa hodnoverným spôsobom dozvie, že iný spáchal napríklad niektorý z trestných činov korupcie, a taký zločin alebo trestný čin neoznámí bez odkladu orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

Toto ustanovenie možno brať ako ustanovenie všeobecnej povinnosti whistleblowingu pri niektorých trestných činoch (vrátane korupcie) pod sankciou odňatia slobody až na tri roky. Predmetné ustanovenie je však dvojsečné, nakoľko môže pôsobiť aj ako hrozba proti oznamovateľovi, ak neurobil toto oznámenie voči orgánom činným v trestnom konaní bez zbytočného odkladu alebo iba v rámci svojej organizácie (nie polícii). Tento záver podporuje aj nízka ochota občanov oznamovať trestné činy napriek existencii trestnej sankcie.¹⁶

Slovenská republika má samostatnú úpravu ochrany svedka a jeho blízkych osôb¹⁷. Uvedená ochrana je podmienená výpoveďou v trestnom konaní.

Naopak, postih oznamovateľa nekalých praktík môže privodiť splnenie predpokladov trestných činov Krivé obvinenie a Krivá výpoveď a krivá prisaha.¹⁸

V tejto súvislosti možno spomenúť aj Občiansky zákonník, ktorý garantuje ochranu osobnosti každej fyzickej osobe, a tiež dáva práva na obranu súdnou cestou.¹⁹

2.3 Predpisy upravujúce nakladanie s informáciami

Problematiku predpisov upravujúcich nakladanie s informáciami z pohľadu oznamovateľa možno rozdeliť na dve skupiny: prvá garantuje anonymitu oznamovateľa, teda zabránenie jeho postihu a de facto voľnosť nakladania s informáciami a druhá časť predpisov dáva oznamovateľovi povinnosti zachovávať mlčanlivosť.

Pri vybavovaní podnetov štátnych zamestnancov a zamestnancov vo verejnej správe sa postupuje podľa zákona o sťažnostiach. Totožnosť sťažovateľa je orgán verejnej správy povinný utajiť, ak o to sťažovateľ požiada.²⁰ Zákonník práce, ani iný predpis pre súkromný sektor takúto povinnosť neurčuje.²¹

Pokiaľ by sa oznamovateľ obrátil na médiá, zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) garantuje ochranu oznamovateľa.²²

¹⁵ Sťažnosť musí obsahovať meno, priezvisko, adresu trvalého pobytu alebo prechodného pobytu sťažovateľa. Ak sťažnosť podáva právnická osoba, musí obsahovať jej názov a sídlo, meno a priezvisko osoby oprávnenej za ňu konať. Ak sťažnosť neobsahuje tieto náležitosti, orgán verejnej správy sťažnosť odloží.

¹⁶ Pozri časť 3. tejto správy

¹⁷ Zákon č. 257/1998 o ochrane svedka v znení neskorších predpisov

¹⁸ V zmysle § 345 a 346 Trestného zákona. **Krivé obvinenie:** Kto iného ľživo obviní z trestného činu v úmysle privodiť jeho trestné stíhanie, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov. **Krivá výpoveď a krivá prisaha:** Kto ako svedok v konaní pred súdom alebo v trestnom konaní alebo na účely trestného konania v cudzine pred prokurátorom alebo policajtom, alebo pred sudcom medzinárodného orgánu uznaného Slovenskou republikou uvedie nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie, alebo kto takú okolnosť zamlčí, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov. Kto v trestnom konaní pred súdom alebo na účely trestného konania v cudzine po zložení prisahy uvedie nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie, alebo takú okolnosť zamlčí, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

¹⁹ Fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu. Týmto spôsobom by sa vedela dotknutá osoba brániť.

²⁰ §8 ods. 1 zákona o sťažnostiach

²¹ Existuje iba právo zamestnanca podať zamestnávateľovi sťažnosť v súvislosti s nedodrzaním podmienok o nepostihovaní za podanie oznámenia o nekalých praktíkach; zamestnávateľ je povinný na sťažnosť zamestnanca bez zbytočného odkladu odpovedať, vykonať nápravu, upustiť od takého konania a odstrániť jeho následky.

Druhú skupinu predstavujú ustanovenia zákona o štátnej službe a Zákonníka práce a osobitné právne predpisy na ochranu tajomstva.

Štátny zamestnanec je povinný zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s vykonávaním štátnej služby, a ktoré v záujme služobného úradu nemožno oznamovať iným osobám.²³ Zákonník práce obsahuje ustanovenie,²⁴ podľa ktorého je zamestnanec povinný zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri výkone zamestnania, a ktoré v záujme zamestnávateľa nemožno oznamovať iným osobám.

Obmedzenia poskytovať informácie vyplývajú z viacerých právnych predpisov o ochrane tajomstva.²⁵

2.4 Iné predpisy

Osobitné ustanovenia vo väzbe na oznamovanie nekalých praktík sme identifikovali pre pacientov. S problematikou whistleblowingu úzko súvisí aj otázka spracovania osobných údajov a ochrana pred represáliami škody. Podrobnejšie v nasledujúcej časti:

A/ Práva pacientov pri zdravotnej starostlivosti

Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v § 11 uvádza, že nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu inej osoby. Osoba nesmie byť v súvislosti s výkonom svojich práv prenasledovaná, ani inak postihovaná za to, že podá na inú osobu, zdravotníckeho pracovníka, poskytovateľa sťažnosť, žalobu alebo návrh na začatie trestného stíhania.

B/ Ochrana osobných údajov

Spracúvanie osobných údajov fyzických osôb v informačnom systéme podlieha povinnostiam v zmysle zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov. Predovšetkým pre súkromné subjekty tak vznikajú registračné a oznamovacie povinnosti pri implementácii whistleblowingových schém.

C/ Nápravné opatrenia

Občiansky zákonník definuje všeobecnú zodpovednosť za škodu. V zmysle ustanovenia § 420, ods. 1 Občianskeho zákonníka, každý je zodpovedný za škodu spôsobenú porušením právneho záväzku. Zamestnanci verejného, ako aj súkromného sektora by tak mohli požadovať istú náhradu. Zákonník práce ďalej odkazuje na predpis upravujúci zákaz diskriminácie, ktorého inštitúty možno použiť aj v súdnom konaní na ochranu whistleblowera. Ak by primerané zadost'učinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby, môže sa tá domáhať aj náhrady nemajetkovej

²² Vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra sú povinní zachovávať mlčanlivosť o zdroji informácií získaných na zverejnenie v periodickej tlači alebo v agentúrnom spravodajstve a o obsahu týchto informácií tak, aby sa nedala zistiť totožnosť zdroja, ak o to požiadala fyzická osoba, ktorá informáciu poskytla, a aby sa odhalením obsahu informácií neporušili práva tretích osôb; s písomnosťami, tlačovinami a inými nosičmi údajov, najmä obrazovými záznamami, zvukovými záznamami a zvukovo-obrazovými záznamami, na základe ktorých by mohla byť zistená totožnosť fyzickej osoby, ktorá informácie poskytla, sú povinní zaobchádzať tak, aby nemohlo dôjsť k odhaleniu totožnosti zdroja informácií. Povinnosť zachovávať mlčanlivosť sa nevzťahuje na prípad, ak ide o zákonom uloženú povinnosť prekaziť spáchanie trestného činu.

²³ v zmysle § 60 ods. 1 písm. c) zákona o štátnej službe

²⁴ § 81 písm. f) Zákonníka práce

²⁵ Napríklad zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 91 až 93a zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 40 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov, § 264 Trestného zákona, § 11 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) v znení neskorších predpisov.

ujmy v peniazoch. Sumu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a všetky okolnosti, za ktorých došlo k jej vzniku.²⁶

Nápravné opatrenie v praxi spočíva predovšetkým v podobe rozhodnutia súdu o neplatnosti výpovede zamestnancovi, ak mu bola daná v súvislosti s oznámením nekalých praktík. V takom prípade prináleží zamestnancovi aj náhrada mzdy za obdobie bez zamestnania.

Vo verejnom sektore, a ani v súkromnom sektore neexistuje forma osobitného finančného odmenenia za nahlásenie nekalých praktík, a ani sa neposkytuje.

D/ Ochrana pred represáliami/odvetou:

Zákonne definovaná ochrana existuje iba v Zákonníku práce, keď nikto nesmie byť na pracovisku v súvislosti s výkonom pracovnoprávných vzťahov prenasledovaný ani inak postihovaný za to, že podá na iného zamestnanca alebo zamestnávateľa sťažnosť, žalobu alebo návrh na začatie trestného stíhania. Zákon o štátnej službe v takomto rozsahu ustanovenie neobsahuje, v časti venujúcej sa diskriminácii uvádza, že služobný úrad nesmie štátneho zamestnanca akýmkoľvek spôsobom postihovať alebo znevýhodňovať preto, že sa zákonným spôsobom domáha svojich práv vyplývajúcich zo štátnozamestnaneckého pomeru.

Neexistuje iná forma ochrany. Zamestnanci využívajú pomoc Slovenského národného strediska pre ľudské práva a mimovládnych organizácií.²⁷

Pokiaľ ide o postih zamestnancov, nedochádza k nemu priamo. Zamestnanci sú buď dotlačení (mobbing, bossing) k odchodu zo zamestnania alebo je ich pracovný pomer skončený z organizačných dôvodov. V zásade Zákonník práce nevytvára väčšie prekážky pre zamestnávateľa, ak sa chce so zamestnancom rozísť. Inšpektorát práce vykonávajúci dozor nad dodržiavaním zákonnosti v zmysle § 2 zákona č. 125/2006 Z.z. o inšpekcii práce, po previerkach v takýchto organizáciách odporúča oznamovateľom, aby sa svojich práv domáhali súdnou cestou v zmysle ustanovenia § 13 Zákonníka práce.

Okrem existujúcej právnej úpravy bol vypracovaný aj neverejný návrh zákona o whistleblowingu. Uvedený návrh sa zaoberal občianskoprávnou ochranou oznamovateľa pred represáliami v zamestnaní, ak prispel k odhaľovaniu trestnej činnosti. Ochrana mali zabezpečiť prokurátor a inšpektoráty práce prostredníctvom vydávania súhlasov alebo nesúhlasov s úkonmi zamestnávateľa voči zamestnancovi – oznamovateľovi. Uvedený návrh počítal aj s možnosťou udelenia finančnej odmeny. Predmetný návrh je momentálne v pracovnej skupine zriadenej na Úrade vlády SR na prepracovanie.²⁸

²⁶ V § 9 ods. 3 zákona č. 365/2004 Z.z. Antidiskriminačný zákon

²⁷ Stredisko nám v liste zo dňa 14.8.2012 uviedlo, že vedie štatistiky ohľadom diskriminácie v pracovnoprávných vzťahoch formou neoprávneného postihu. V r. 2011 zaznamenalo 12 podnetov, v r. 2010 zaznamenalo 9 podnetov, v r. 2009 zaznamenalo 17 podnetov. Osobitné štatistiky ohľadom tzv. „whistleblowingu“ Stredisko nevedie.

²⁸ Autor tejto správy je členom pracovnej skupiny na prípravu nového návrhu zákona o whistleblowingu

3. Vnímanie a politická vôľa

Oznamovanie skutočností o tretích osobách smerom k oficiálnym inštitúciám nie je v slovenskej spoločnosti vnímané pozitívne. Možno skonštatovať, že istú negatívnu úlohu tu zohráva komunistická minulosť a praktiky tajných služieb. Zväzky s informáciami, ktoré komunistické tajné služby v minulosti získali o občanoch, sa sprístupňujú verejnosti, vrátane zoznamov agentov.

Pokiaľ ide o samotnú ochotu občanov oznámiť nekalé praktiky polícii, iba 5 % občanov by určite oznámilo, keby od nich niekto pýtal úplatok alebo by vedeli o niekom, kto berie úplatky. Ide o pomerne nízke číslo. Naopak, úplatkárstvo by neoznámili takmer dve tretiny respondentov (64%), pričom 36% by ho asi neoznámilo a 28% by ho určite neoznámilo.²⁹ Ako dôvod neoznámenia korupcie uvádzajú respondenti to, že to nemá význam (31%) alebo strach z odvety (26%).³⁰ Na jednej strane prezentované štatistiky sú dôkazom nedôvery občanov k oznamovaniu polícii, ale rovnako aj neochoty riešiť prípady osobnou aktivitou.

Podobne ako široká verejnosť sa s podporou oznamovania nekalých praktík nestotožnili ani niektorí vysoko postavení predstavitelia verejného života či už ide o politikov alebo súkromnú sféru. Na ilustráciu tohto negatívneho postoja možno uviesť názor, ktorý vyjadril vo svojom blogu Igor Vida, prezident Slovenskej bankovej asociácie a predseda predstavenstva Tatra banky a.s.: „*Udavačstvo sa môže dostať v rebríčku hodnôt spoločnosti na rovnakú úroveň ako spravodlivosť, a to nepovažujem za správne.*“³¹

Odpoveďou politikov na negatívny postoj verejnosti k oznamovaniu nekalých praktík boli a sú verejné slovné deklarácie, ktoré sa v praktickom živote prejavili v posilnení komunikačných kanálov na oznámenie nekalých praktík. V niektorých prípadoch bolo ich vytvorenie spojené so snahou sa týmto spôsobom prezentovať ako bojovník proti korupcii. Na základe poskytnutých odpovedí možno identifikovať na ministerstvách nasledovné komunikačné nástroje: písomné alebo osobné oznámenie nadriadenému³², umiestnenie čiernej skrinky³³, osobitná emailová schránka³⁴, elektronický formulár na webovom sídle³⁵, aplikácia v rámci intranetovej siete³⁶ a telefónne linky.³⁷

Antikorupčná linka na Úrade vlády SR bola zriadená 18. mája 2011. Za obdobie jedného roka jej prevádzky sa dovolalo 878 obyvateľov³⁸. Z týchto hovorov len 143 nieslo prvky podozrenia z korupčného správania, pričom z nich 49 občanov využilo možnosť nahlásiť svoje podozrenie anonymne. Zatiaľ čo v prvých mesiacoch sa číslo hovorov blížilo k 200, v poslednom období sa počet ustálil na priemerných 40 mesačne. Z nich sa však korupcie týkajú v priemere len 2 hovory za mesiac.³⁹

Klesajúcu dôveru verejnosti v nové nástroje na oznamovanie nekalých praktík možno pripísať nedobudovaniu technického a personálneho zázemia na prešetrovanie podnetov. V zmysle obdržaných odpovedí sa vybavovaniu tejto agendy venuje buď vecne príslušný organizačný útvar, odbor kontroly, vedúci služobného úradu alebo minister. Ministerstvá (s výnimkou Ministerstva zahraničných vecí SR – 1 prípad, Úradu vlády SR a Ministerstva obrany SR⁴⁰ – obe prevádzkujú protikorupčné telefónne linky) nezaznamenali v uplynulých troch rokoch žiadne podanie, ktoré možno považovať za whistleblowing, resp. nevedú evidenciu v takejto štruktúre. Možno preto konštatovať, že nevytvárajú dostatočne dôveryhodný inštitút, ktorý by umožňoval získavanie poznatkov a odstraňovanie nedostatkov. Ďalším identifikovaným nedostatkom je oboznamovanie zamestnancov o tejto možnosti. Ak k nemu dochádza,

²⁹ Vnímanie korupcie na Slovensku, Prieskum verejnej mienky pre TI Slovensko, január 2012

³⁰ Vnímanie korupcie na Slovensku, Prieskum verejnej mienky pre TI Slovensko, november 2010

³¹ Igor Vida: Udávanie ako morálna hodnota, Hospodárske noviny, 18.8.2010, dostupné <http://hnonline.sk/nazory/c1-45752730-udavanie-ako-moralna-hodnota>

³² Podrobný postup určuje zákon o štátnej službe, resp. zákon o sťažnostiach.

³³ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo zahraničných vecí SR

³⁴ Ministerstvo zdravotníctva SR

³⁵ Ministerstvo životného prostredia SR: <http://www.minzp.sk/sluzby/sprístupnovanie-informacii/ekospion/>,

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR: <http://www.minedu.sk/index.php?rootId=-2>,

Ministerstvo vnútra SR: <http://www.minv.sk/?pokyny>

³⁶ Ministerstvo financií SR

³⁷ Úrad vlády SR, Ministerstvo obrany SR

³⁸ Nerozlišuje sa či ide o zamestnanca alebo občana mimo organizácie.

³⁹ <http://www.vlada.gov.sk/za-rok-sa-na-antikorupcnu-linku-dovolalo-takmer-900-obcanov/>, stiahnuté 14.8.2012

⁴⁰ Ministerstvo obrany SR vybavilo v priebehu roka 2011 asi 1000 podnetov, vrátane podnetov od zamestnancov a bývalých zamestnancov.

tak výhradne pri nástupe do zamestnania, resp. prostredníctvom webovej stránky. Neorganizujú sa špeciálne tréningy, a ani sa nezverejňujú prípady úspešného whistleblowingu vo vnútri organizácie. Ďalej nie sú vytvorené bezpečnostné postupy na ochranu oznamovateľov a garancie neprezradenia ich totožnosti.

Trochu lepšia situácia z pohľadu vybudovanej štruktúry na prešetrovanie podozrení je v niektorých z oslovených firiem.⁴¹ Na získavanie poznatkov používajú rozličné komunikačné kanály, napr. kontaktný formulár⁴², emailová adresa,⁴³ čierne skrinky⁴⁴ alebo osobné podania. Prešetrovanie oznámení sa venuje buď odbor kontroly, špeciálne vytvorená komisia, externý subjekt⁴⁵ alebo riaditeľ spoločnosti. Ani u obchodných spoločností sa nám nepodarilo získať relevantné štatistické údaje o počte prípadov whistleblowingu a to z dôvodu neexistencie v takejto štruktúre alebo neexistencie takýchto prípadov.⁴⁶ Pokiaľ ide o vzdelávanie zamestnancov obchodné spoločnosti používajú interné predpisy, ale aj vnútropodnikovú počítačovú sieť, školenia⁴⁷ alebo firemný časopis.⁴⁸

V médiách sa objavilo niekoľko prípadov whistleblowerov, napr. zamestnankyňa Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR⁴⁹, zamestnanci štátneho podniku LESY SR,⁵⁰ referentka študijného oddelenia Právnickej fakulty Zuzana Melicherčíková⁵¹ alebo expolicajt Jozef Žatko.⁵² V posledne menovanom prípade oznámil policajt nekalé praktiky svojich kolegov v súvislosti s pohonnými hmotami do služobných áut. Bol vystavený perzekúcií a disciplinárnym konaniam, ktoré skončili aj znížením platu. Niektoré z konaní boli zastavené a iné sú riešené súdnou cestou. Následne odišiel z polície na vlastnú žiadosť.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR⁵³ posunulo interpretáciu postihu oznamovateľa ďalej. Súd konštatoval, že ak ostatným zamestnancom bola vyplatená odmena, na ktorú nebol právny nárok a jediným dôvodom jej nevyplatenia navrhovateľovi bola skutočnosť, že podal sťažnosť na zamestnávateľa (námietky voči jeho vyjadreniu), takýto postup je diskriminačným konaním odporujúcim ustanoveniu § 13 ods. 5 Zákonníka práce.

Negatívne možno hodnotiť činnosť ombudsmana, ktorý by mohol zohrávať pri ochrane oznamovateľov dôležitú úlohu, nakoľko podľa odpovede na našu žiadosť: „Kancelária verejného ochrancu práv od svojo vznikú neeviduje a ani nemá vedomosť o žiadnych uskutočnených alebo prebiehajúcich súdnych sporoch alebo návrhoch na súdne konanie, ktoré by sa týkali whistleblowingu.“⁵⁴

Ako už bolo vyššie uvedené je zo strany politickej reprezentácie snaha upraviť uvedenú problematiku v jednom zákone, pričom sa zvažuje aj možnosť finančnej motivácie oznamovateľov.⁵⁵

⁴¹ Prostredníctvom infožiadosti bolo oslovených 45 obchodných spoločností s majetkovou účasťou štátu alebo obcí, ich zoznam je prístupný na <http://firmy.transparency.sk/sk/sets/firms2012/rank>

⁴² <http://www.slovakrail.sk/index.php?id=kontakt>

⁴³ napr. Všeobecná zdravotná poisťovňa: infolinka@vszp.sk, kde klienti a tiež aj zamestnanci poisťovne môžu zaslať otázky a podnety rôzneho charakteru. Ak je obsahom e-mailu nejaký podnet alebo sťažnosť, tak sa posielajú na príslušnú pobočku alebo priamo na odbor vnútornej kontroly na vyjadrenie k tomuto účelu určených osôb (zoznam kontaktných osôb na e-mailovú komunikáciu a na sťažnosti).

⁴⁴ Vo vstupnej hale NÚSCH, a.s. sa nachádza schránka (Prípomienky a podnety), ktorá slúži pre zamestnancov ale aj pre verejnosť na vyjadrenie akýchkoľvek podnetov a pripomienok.

⁴⁵ advokátska kancelária pre Vojenské lesy a majetky SR, š. p.

⁴⁶ V odpovediach sme obdržali niekoľko konkrétnych prípadov v obchodných spoločnostiach.

⁴⁷ napríklad JAVYS, a.s.

⁴⁸ napríklad Slovenská pošta, a.s.

⁴⁹ <http://www.sme.sk/c/6394844/vyhodenu-agentku-beru-naspat.html>, stiahnuté 14.8.2012

⁵⁰ <http://www.tyzden.sk/casopis/2010/6/statne-lesy-bez-rebelov.html>, stiahnuté 14.8.2012

⁵¹ <http://www.sme.sk/c/5666957/biela-vrana-dostala-styri-pracovne-ponuky.html>, stiahnuté 14.8.2012

⁵² Nominovaný TI Slovensko na cenu Integrity Award 2012,

<http://www.sme.sk/c/6486973/poukazal-na-ksefty-u-policijov-navrhli-ho-na-cenu.html>, stiahnuté 14.8.2012

⁵³ Najvyšší súd SR 2 M Cdo 19/2007

⁵⁴ Odpoveď Verejného ochrancu práv zo dňa 03.08.2012

⁵⁵ <http://aktualne.atlas.sk/lipsic-chce-davat-odmeny-oznamovatelom-korupcie/dnes/kauzu/>, stiahnuté 14.8.2012

4. Silné stránky, slabé stránky a odporúčania

Celkovo možno hodnotiť legislatívnu úpravu, úroveň aplikácie existujúcich nástrojov v praxi a dosiahnuté výsledky v oblasti whistleblowingu ako nízku. Aj z tohto dôvodu odporúčame úpravu problematiky samostatným právnym predpisom a otvorenie širšej diskusie o podpore spoločensky potrebného konania oznamovateľov. Ďalšie slabé miesta a odporúčania na ich riešenie sú nasledovné:

Predovšetkým je potrebné uľahčiť oznamovanie vytvorením anonymných komunikačných kanálov. Záujem by sa mal sústrediť na získavanie relevantných informácií o nekalých praktikách, nie na osobu oznamovateľa. Takýto komunikačný systém by mal byť minimálne v rámci štátnej správy unifikovaný. V tomto smere sa pomerne úspešne z pohľadu počtu prijatých podnetov ukázali protikorupčné telefónne linky.

Potrebné je ďalej zmeniť zákon o sťažnostiach a umožniť vybaviť aj anonymnú sťažnosť za predpokladu, že „*obsahuje konkrétne údaje, ktoré nasvedčujú, že bol porušený právny predpis*“. Takáto úprava platila v Slovenskej republike v minulosti.

Prešetrovanie podnetov by malo byť regulované písanými procesnými pravidlami. Preukázala sa veľká rozdielnosť v prístupoch ako s podnetom nakladať a vyhodnotiť ho v rôznych organizáciách. Nevyhnutnosťou je adekvátne personálne a materiálne vybavenie kontrolného orgánu v danom subjekte. Z hľadiska organizačnej štruktúry by mal mať kontrolný orgán nezávislosť a zodpovednosť najvyššiemu riaditeľovi, resp. ministrom v rámci organizácie.

Okrem interných mechanizmov by mal existovať externý nástroj, ktorý by umožňoval riešiť zlyhanie štandardných prístupov. Takéto právomoci by mohol získať napríklad ombudsman, ktorý by následne riešil podnety priamo s vedením príslušnej organizácie.

Trestnoprávny postih, povinnosť mlčanlivosti, občianskoprávne žaloby sú reálnymi hrozbami pre oznamovateľa. Právny poriadok by mal výslovne riešiť konflikt presadzovania verejného záujmu voči porušeniu lojality voči zamestnávateľovi. Za splnenia definovaných podmienok (zlyhanie existujúcich nástrojov alebo odôvodnený predpoklad takéhoto zlyhania) by mala existovať výslovná možnosť a ochrana obrátiť sa na médiá, ktorých prínos pri ochrane whistleblowerov je podstatný.

Problematickým je ustanovenie skutkovej podstaty trestného činu Neoznámenia trestného činu. Využitie whistleblowingovej schémy a nepodanie trestného oznámenia môže priniesť sťažovateľovi trestné stíhanie za tento trestný čin. Opodstatnenosť takto široko formulovanej právnej úpravy je diskutabilná.

Postihy voči zamestnancom sú realizované prostredníctvom dovolených inštitútov Zákonníka práce o skončení pracovného pomeru, napr. dohoda o skončení, výpoveď z organizačných dôvodov. V takýchto prípadoch je súdna ochrana bývalého zamestnanca veľmi problematická. Zamestnanec je v nerovnom postavení k zamestnávateľovi, nakoľko prehráva súdne spory z formálnych dôvodov. Formálne je výpoveď správna, hoci je zrejme, že dôvody na jej podanie boli iné. V tejto súvislosti odporúčame zvážiť možnosť špecializácie jedného súdu pre celé územie Slovenska, čo by prinieslo rýchlejšiu implementáciu medzinárodných štandardov pri aplikácii práva.

Pravidelné vzdelávanie a informovanie by malo byť samozrejmosťou. Výročné správy by mali obsahovať aj informácie o prešetrených podnetoch a ich výsledkoch.

Ďalej odporúčame sústredenie praktických informácií pre whistleblowerov ako postupovať na jednom mieste. Roztrieštenosť právnej úpravy a rozdielnosť v aplikácii sú informačnou bariérou pre rozhodnutie kam a ako sa obrátiť. Vhodným riešením by mohol byť aj prvý kontaktný bod, ktorý by poskytol základné informácie pre whistleblowera.

Vytvorenie štatistiky o prípadoch whistleblowingu, ktorá umožní sledovanie podaní a ich vybavenie. Pravidelné vyhodnocovanie a zverejňovanie výsledkov. Ministerstvo spravodlivosti SR štatistiku vedie a preto postačuje iba rozšírenie o niektoré údaje, ktoré umožnia sledovanie whistleblowingu.

Finančná motivácia oznamovateľov na oznamovanie nekalých praktík. Takouto motiváciou by mohol byť napríklad podiel na ušetrovaných finančných prostriedkoch zamestnávateľa.

5. Odkazy a zdroje

- Zákon č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov
- Zákon 9/2010 Z. z. o sťažnostiach
- Trestný zákon
- Zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon),
- Zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov
- Zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcií práce v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov
- Odpoveď Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR zo dňa 07.08.2012
- Odpoveď Ministerstva vnútra SR zo dňa 03.08.2012 (prijatá 08.08.2012)
- Odpoveď Ministerstva životného prostredia SR zo dňa 08.08.2012
- Odpoveď Ministerstva kultúry SR zo dňa 08.08.2012
- Odpoveď Ministerstva zahraničných vecí SR zo dňa 09.08.2012
- Odpoveď Ministerstva hospodárstva SR zo dňa 10.08.2012
- Odpoveď Ministerstva zdravotníctva SR zo dňa 10.08.2012
- Odpoveď Ministerstva financií SR zo dňa 13.08.2012
- Odpoveď Ministerstva obrany SR zo dňa 09.08.2012 (prijatá 13.08.2012)
- Odpoveď Ministerstva spravodlivosti SR zo dňa 14.08.2012
- Odpoveď Ministerstva spravodlivosti SR č. 2 zo dňa 14.08.2012
- Odpoveď Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR zo dňa 13.08.2012 (prijatá 14.08.2012)

- Odpoveď Verejného ochranu práv zo dňa 03.08.2012
- Odpoveď Slovenského národného strediska pre ľudské práva zo dňa 07.08.2012
- Odpoveď Úradu Vlády SR zo dňa 10.08.2012
- Doplnenie odpovede Slovenského národného strediska pre ľudské práva zo dňa 14.08.2012

- Odpoveď Nemocnice Poprad, a.s. dňa 03.08.2012 o postúpení žiadosti
- Odpoveď Dopravného podniku mesta Žiliny, s.r.o. zo dňa 06.08.2012 (prijatá 07.08.2012)
- Odpoveď Nitrianskej investičnej, s.r.o. zo dňa 07.08.2012
- Odpoveď Mestského parkovacieho systému, spol. s.r.o. zo dňa 06.08.2012 (prijatá 07.08.2012) o znepřístupnení informácií
- Odpoveď Vojenských lesov a majetkov SR, š.p. zo dňa 06.08.2012 (prijatá 08.08.2012)
- Odpoveď Lesov SR, š.p. zo dňa 06.08.2012 (prijatá 09.08.2012)
- Odpoveď Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p. zo dňa 09.08.2012 (prijatá 10.08.2012) o predĺžení lehoty
- Odpoveď Letiska M .R. Štefánika – Airport Bratislava, a.s. zo dňa 08.08.2012 (prijatá 10.08.2012)
- Odpoveď Železničnej spoločnosti Slovensko, a.s. zo dňa 10.08.2012
- Odpoveď Slovenskej konsolidačnej, a.s. zo dňa 10.08.2012
- Odpoveď Železníc Slovenskej republiky zo dňa 10.08.2012
- Odpoveď Správy majetku mesta Košice zo dňa 10.08.2012

- Odpoveď Bytového podniku mesta Košice, s.r.o. zo dňa 08.08.2012 (prijatá 10.08.2012)
- Odpoveď Všeobecnej zdravotnej poisťovne zo dňa 09.08.2012 (prijatá 10.08.2012)
- Odpoveď Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb, a.s. zo dňa 13.08.2012
- Odpoveď Leteckej vojenskej nemocnice, a.s. zo dňa 13.08.2012
- Odpoveď TIPOSU, národnej lotériovej spoločnosti, a.s. zo dňa 13.08.2012
- Odpoveď Jadrovej a vyradovacej spoločnosti, a.s. zo dňa 13.08.2012
- Odpoveď BPM, s.r.o. zo dňa 07.08.2012 (prijatá 13.08.2012)
- Rozhodnutie Magistrátu hl. mesta SR Bratislavy o sprístupnení informácií zo dňa 09.08.2012 a Odpoveď Mestského parkovacieho systému, s.r.o. zo dňa 10.08.2012 (prijaté 13.08.2012)
- Odpoveď Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústavy, a.s. zo dňa 09.08.2012 (prijatá 13.08.2012)
- Odpoveď Vodohospodárskej výstavby, š.p. zo dňa 09.08.2012 (prijatá 13.08.2012)
- Odpoveď Službytu Nitra, s.r.o. zo dňa 13.08.2012
- Odpoveď Eximbanky SR zo dňa 13.08.2012
- Odpoveď Národnej diaľničnej spoločnosti, a.s. zo dňa 08.08.2012 (prijatá 13.8.2012) o predĺžení lehoty
- Odpoveď Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a.s. zo dňa 13.08.2012
- Odpoveď Carga Slovakia, a.s. zo dňa 14.08.2012
- Odpoveď Východoslovenského onkologického ústavu, a.s. zo dňa 14.08.2012
- Odpoveď Slovenskej pošty, a.s. zo dňa 14.08.2012
- Odpoveď Stredoslovenského ústavu srdcových a cievnych chorôb, a.s. zo dňa 13.08.2012 (prijatá 14.08.2012)
- Odpoveď Dopravného podniku mesta Košice zo dňa 09.08.2012 (doručená 15.08.2012)

- Percepcia korupcie na Slovensku, Prieskum verejnej mienky pre TI Slovensko, január 2012

- Monitoring slovenských médií , Agentúra NEWTON MEDIA, august 2012

- Súborný online katalóg knižnice UK Bratislava, Súborný online katalóg knižnice BVŠP Bratislava, Súborný online katalóg Univerzitnej knižnice, Súborný online katalóg knižnice Trnavskej univerzity, Súborný online katalóg knižnice Ekonomickej univerzity, Súborný online katalóg knižnice Slovenskej národnej knižnice v Martine, Súborný online katalóg knižnice Univerzity P. J. Šafárika a Súborný online katalóg knižnice Univerzity Mateja Bella

6. Tabuľky

Názov zákona: Zákon č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe v znení neskorších predpisov

	Áno	Nie	Čiastočne	Poznámky
Široké vymedzenie whistleblowingu		X		
Široké vymedzenie whistleblowerera		X		
Široké vymedzenie ochrany proti odplate		X		
Interný ohlasovací mechanizmus			X	
Externý ohlasovací mechanizmus		X		
Participácia whistleblowerera		X		
Odmenovací systém		X		
Zabezpečenie utajenia			X	
Akceptovanie anonymných hlásení		X		
Žiadne sankcie pre zavádzajúce hlásenia		X		
Orgán prijímajúci sťažnosti od whistleblowerov		X		
Právo na spravodlivý proces s odvolacími prostriedkami pre whistleblowerov proti ktorým bola použitá odvetá			X	
Kompletný okruh nápravných prostriedkov		X		
Sankcie za odvetu		X		
Zapojenie viacerých účastníkov		X		

Názov zákona: Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

	Áno	Nie	Čiastočne	Poznámky
Široké vymedzenie whistleblowingu		X		
Široké vymedzenie whistleblowerera		X		
Široké vymedzenie ochrany proti odplate		X		
Interný ohlasovací mechanizmus			X	Zákonom nepožadované
Externý ohlasovací mechanizmus		X		Existujú niektoré prípady, kde sú zapojení externí konzultanti v obchodných spoločnostiach.
Participácia whistleblowerera		X		
Odmenovací systém		X		
Zabezpečenie utajenia			X	
Akceptovanie anonymných hlásení			X	
Žiadne sankcie pre zavádzajúce hlásenia		X		
Orgán prijímajúci sťažnosti od whistleblowerov		X		
Právo na spravodlivý proces s odvolacími prostriedkami pre whistleblowerov proti ktorým bola použitá odvetá			X	
Kompletný okruh nápravných prostriedkov		X		
Sankcie za odvetu		X		
Zapojenie viacerých účastníkov		X		